

Αντιπροσωπευτικότητα των ευρωπαϊκών οργανώσεων κοινωνικών εταίρων: κλάδος του ζωντανού θεάματος

Περίληψη

Εισαγωγή

Στόχος της μελέτης αυτής είναι να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να ενθαρρυνθεί ο κλαδικός κοινωνικός διάλογος στον κλάδο του ζωντανού θεάματος. Η σειρά μελετών αντιπροσωπευτικότητας του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Εργασιακών Σχέσεων (EIRO), οι οποίες διενεργήθηκαν κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποσκοπεί στον εντοπισμό των αντιπροσωπευτικών ενώσεων κοινωνικών εταίρων των οποίων θα ζητείται η γνώμη δυνάμει των διατάξεων της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Επομένως, στο πλαίσιο της μελέτης εντοπίζονται οι συναφείς εθνικές οργανώσεις κοινωνικών εταίρων στον κλάδο του ζωντανού θεάματος μέσω μιας προσέγγισης από την κορυφή προς τη βάση (παραθέτοντας τα μέλη των ευρωπαϊκών ενώσεων) και μιας προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή διαμέσου των εθνικών ανταποκριτών του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Εργασιακών Σχέσεων (EIRO).

Η αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου εξαρτάται από την αντιπροσωπευτικότητα των αντίστοιχων εθνικών παραγόντων του κλάδου – μόνο οι αρκούντως αντιπροσωπευτικές ενώσεις δύνανται να συμμετέχουν στον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.

Μια **εθνική ένωση** θεωρείται συναφής κλαδική ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων εφόσον πληροί τα παρακάτω κριτήρια:

α) το πεδίο δραστηριοτήτων της ένωσης συνδέεται με τον κλάδο•

β) η ένωση συμμετέχει σε τακτική βάση σε συλλογικές διαπραγματεύσεις σε κλαδικό επίπεδο ή/και υπάγεται σε οποιαδήποτε συναφή ευρωπαϊκή ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων.

Μια **ευρωπαϊκή ένωση** θεωρείται συναφής κλαδική ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων εφόσον περιλαμβάνεται στον κατάλογο ενώσεων εκπροσώπησης συμφερόντων της Επιτροπής των οποίων ζητείται η γνώμη δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ, ή/και συμμετέχει στον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο που αφορά τον κλάδο ή/και έχει ζητήσει να ζητηθεί η γνώμη της δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ.

Ορισμός του κλάδου

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, ο κλάδος του ζωντανού θεάματος ορίζεται με βάση τη στατιστική

ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE) (Αναθ. 2), προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των ευρημάτων σε διακρατικό επίπεδο. Ειδικότερα, ο εν λόγω κλάδος περιγράφεται από τον κωδικό NACE 90 (Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση).

Οικονομικό υπόβαθρο

Χαρακτηριστικά απασχόλησης

Ο κλάδος του ζωντανού θεάματος περιλαμβάνει τις τέχνες του θεάματος, υποστηρικτικές δραστηριότητες για τις τέχνες του θεάματος, την καλλιτεχνική δημιουργία και την εκμετάλλευση αισθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, δραστηριότητες ζωντανού θεάματος ασκούνται τόσο στον δημόσιο (που εξακολουθεί να επικρατεί στις περισσότερες χώρες) όσο και στον ιδιωτικό (επιχορηγούμενο ή εμπορικό) τομέα.

Σύμφωνα με την έρευνα της Eurostat για το εργατικό δυναμικό, στον ευρωπαϊκό κλάδο του ζωντανού θεάματος απασχολούνται περίπου ένα εκατομμύριο εργαζόμενοι. Ωστόσο, η αγορά εργασίας του κλάδου είναι εξαιρετικά κατακερματισμένη. Στα παραδοσιακά, μεγάλα πολιτιστικά ιδρύματα που είναι κρατικά ή χρηματοδοτούνται από το κράτος, οι εργαζόμενοι συνήθως απασχολούνται ως δημόσιοι υπάλληλοι ή βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων εργασίας, με σταθερές παροχές κοινωνικής προστασίας. Ωστόσο, υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός εξωτερικών συνεργατών και συμβασιούχων εργαζομένων, ιδίως νέων, που μπορεί να υπόκεινται σε ανεπαρκή κοινωνική προστασία και επισφαλείς εργασιακές συνθήκες.

Πρόσφατες εξελίξεις

Στο σύνολο των 13 κρατών μελών πλην τριών (της Τσεχικής Δημοκρατίας, των Κάτω Χωρών και της Ρουμανίας) με διαθέσιμα δεδομένα, ο αριθμός των εταιρειών αυξήθηκε την περίοδο 2000–2010. Ωστόσο, είναι αμφίβολο εάν η αύξηση αυτή είναι δηλωτική μιας γενικότερης επέκτασης του κλάδου ή είναι αποτέλεσμα του κατακερματισμού της εταιρικής διάρθρωσης του κλάδου.

Σε οκτώ από τις 10 χώρες με διαθέσιμα δεδομένα καταγράφηκε αύξηση στη συνολική απασχόληση στον κλάδο κατά την εν λόγω περίοδο, ενώ στην Πορτογαλία και τη Σλοβακία η απασχόληση μειώθηκε. Το μερίδιο του κλάδου στη συνολική απασχόληση ήταν κάτω του 1% σε όλες τις χώρες με διαθέσιμα

δεδομένα και κάτω του 0,5% σε περισσότερες από τις μισές χώρες.

Όπως και πολλοί άλλοι κλάδοι, ο κλάδος του ζωντανού θεάματος δέχθηκε ισχυρό πλήγμα από την πρόσφατη οικονομική ύφεση σε μια σειρά χωρών, λόγω των περικοπών στις κρατικές επιχορηγήσεις των πολιτιστικών ιδρυμάτων και των απολύσεων προσωπικού κρατικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, συνολικά, ο κλάδος φαίνεται να έχει πληγεί λιγότερο από την κρίση σε σχέση με την πλειονότητα των άλλων κλάδων από την άποψη της απασχόλησης. Οι θέσεις απασχόλησης διατηρήθηκαν σε σχετικά σταθερά επίπεδα την περίοδο 2008–2012, κινούμενες πότε λίγο πάνω και πότε λίγο κάτω από το ένα εκατομμύριο.

Εκπροσώπηση συμφερόντων σε εθνικό επίπεδο

Συνδικαλιστικές οργανώσεις

Το συνδικαλιστικό τοπίο στον κλάδο του ζωντανού θεάματος παρουσιάζει μια αρκετά κατακερματισμένη εικόνα, που χαρακτηρίζεται από την αύξηση του αριθμού επαγγελματικών συνδικαλιστικών οργανώσεων με πολύ περιορισμένο αριθμό μελών. Ο αυξημένος αριθμός μικρών κλαδικών συνδικαλιστικών οργανώσεων που επικεντρώνονται σε μια συγκεκριμένη επαγγελματική υποομάδα μπορεί να οφείλεται στον υψηλό βαθμό διαφοροποίησης που παρουσιάζει ο κλάδος από την άποψη των παραδοσιακών και των διακριτών επαγγελματιών όπως οι ηθοποιοί, οι χορευτές, οι μουσικοί, οι δημοσιογράφοι που εργάζονται ως ελεύθεροι συνεργάτες και οι τεχνικοί.

Συνολικά εντοπίστηκαν 116 κλαδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις στα κράτη μέλη που κάλυψε η μελέτη, και σε όλα τα κράτη μέλη υπάρχει τουλάχιστον μία κλαδική συνδικαλιστική οργάνωση.

Μια σειρά από χαρακτηριστικά του κλάδου δεν εννοούν γενικά τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, όπως η επικράτηση επισφαλών συμβάσεων και συνθηκών εργασίας, ο ιδιαίτερα διάσπαρτος, συχνά, χαρακτήρας της απασχόλησης, οι μεγάλες διαφοροποιήσεις στα επίπεδα των αμοιβών και το υψηλό ποσοστό μη κανονικής μερικής απασχόλησης. Τα μέλη των συνδικαλιστικών οργανώσεων σε απόλυτους αριθμούς διαφέρουν σημαντικά, καθώς αριθμούν από 2,1 εκατομμύρια (συνδικάτο ver.di στη Γερμανία) έως μόλις 40 (Συντεχνία Υπαλλήλων Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου-ΟΗΟ στην Κύπρο). Η απόκλιση αυτή αντικατοπτρίζει διαφορές όσον αφορά το μέγεθος της οικονομίας και την ευρύτητα του πεδίου δραστηριοτήτων των οργανώσεων αυτών και όχι όσον αφορά την ικανότητα προσέλκυσης μελών.

Οργανώσεις εργοδοτών

Σε αντίθεση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, κλαδικές εργοδοτικές οργανώσεις δεν καταγράφονται σε όλα τα κράτη μέλη. Σε επτά χώρες δεν υπάρχει κλαδική εργοδοτική οργάνωση που να πληροί το ένα τουλάχιστον από τα δύο κριτήρια ένταξης. Στις υπόλοιπες 20 χώρες καταγράφηκε τουλάχιστον μία κλαδική οργάνωση εργοδοτών. Σε έξι από αυτές τις χώρες εντοπίστηκε τουλάχιστον μία εργοδοτική οργάνωση που δεν συμμετέχει στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Οι ενώσεις αυτές εντάσσονται στις οργανώσεις κοινωνικών εταίρων λόγω της σύνδεσής τους και μόνο με τον Ευρωπαϊκό σύνδεσμο εργοδοτικών ενώσεων για τις τέχνες του θεάματος (PEARLE*). Στις υπόλοιπες 14 χώρες που διαθέτουν μία ή περισσότερες κλαδικές εργοδοτικές οργανώσεις,

τουλάχιστον η μία από αυτές μετέχει στις κλαδικές συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Οι περισσότερες εργοδοτικές οργανώσεις αριθμούν ακόμη λιγότερα μέλη από τις συνδικαλιστικές. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, οι εργοδοτικές οργανώσεις αναφέρουν κλαδική πυκνότητα 5% ή μικρότερη σε ποσοστό 90% και άνω όσον αφορά τις εταιρείες και σε ποσοστό περίπου 43% όσον αφορά τους εργαζόμενους.

Συλλογικές διαπραγματεύσεις

Η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων στον κλάδο είναι σχετικά υψηλή, αλλά τείνει να είναι υψηλότερη στο δημόσιο και το κρατικά χρηματοδοτούμενο σκέλος του κλάδου από ό,τι στο εμπορικό.

Επτά από τις 20 χώρες με διαθέσιμα δεδομένα είχαν υψηλό ποσοστό κάλυψης της τάξης του 80% και άνω την περίοδο 2010–2011. Σε οκτώ χώρες, το ποσοστό κάλυψης κυμαινόταν από 30% έως 70%. Μια τρίτη ομάδα πέντε χωρών είχε ποσοστό κάλυψης 20% ή χαμηλότερο.

Εκπροσώπηση συμφερόντων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι οργανώσεις του κλάδου του ζωντανού θεάματος που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως οργανώσεις κοινωνικών εταίρων των οποίων ζητείται η γνώμη δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ είναι η PEARLE*, η οποία εκπροσωπεί εργοδότες, και η Ευρωπαϊκή συμμαχία στις τέχνες και την ψυχαγωγία (European Arts and Entertainment Alliance - EAEA), η οποία εκπροσωπεί εργαζόμενους. Η EAEA περιλαμβάνει τη Διεθνή ομοσπονδία μουσικών (Federation Internationale des Musiciens - FIM), τη Διεθνή ομοσπονδία ηθοποιών - FIA) και την Ευρωπαϊκή ομοσπονδία MME, ψυχαγωγίας και τεχνών (EURO-MEI).

Η EURO-MEI διαθέτει 36 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις σε 20 κράτη μέλη, 32 από τις οποίες συμμετέχουν στις κλαδικές συλλογικές διαπραγματεύσεις, η FIA διαθέτει 36 άμεσα μέλη σε 24 κράτη μέλη, 29 από τα οποία συμμετέχουν στις κλαδικές συλλογικές διαπραγματεύσεις, και η FIM διαθέτει 31 άμεσα μέλη σε 22 κράτη μέλη, 27 από τα οποία συμμετέχουν στις κλαδικές συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις των χωρών, η PEARLE* διαθέτει 37 άμεσα μέλη-ενώσεις σε 18 κράτη μέλη, 29 από τα οποία συμμετέχουν στις κλαδικές συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Συμπεράσματα

Σε σύγκριση με όλες τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές οργανώσεις κοινωνικών εταίρων, η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι EAEA και PEARLE* είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι εργαζομένων και εργοδοτών σε επίπεδο ΕΕ στον κλάδο του ζωντανού θεάματος.

Περισσότερες πληροφορίες

Η έκθεση «Αντιπροσωπευτικότητα των ευρωπαϊκών οργανώσεων κοινωνικών εταίρων: κλάδος του ζωντανού θεάματος» («Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry») διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με την Camilla Galli da Bino, υπεύθυνη πληροφόρησης, στη διεύθυνση gdb@eurofound.europa.eu